

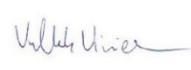

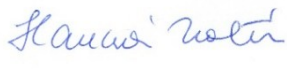

2025.12 hó

PUSZTAFALU KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVEI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

ALÁÍRÓLAP

Tervező:	KRATU Településmérnöki és Tanácsadó Kft. képviseli: Sin Emília ügyvezető 1038 Budapest, Róza köz 3/A adószám: 32100996-2-41	
Településtervezés:	Sin Emília vezető településrendező tervező területrendező tervező TT/1 01-4657/11, TR 01-4657	
Tájrendezés-, zöldfelület tervezés környezetvédelem:	Koprda Ildikó Zöldfelületi és tájrendezési tervező Vezető tervező TK 01-5171, K/1 01-5171, TR-01-5171	
	Veklyuk Vivien tájrendező és kertépítő mérnök	
Társadalom-, gazdaság, településtervezés	Surinya Dóra geográfus	
Közlekedéstervezés:	Mobil City Mérnöki Tanácsadó Bt. Macsinka Klára ügyvezető vezető tervező okl. építőmérnök 13-1017, KÉ-K, Tkö	
	Szücs Gergely okl. építőmérnök	
Közműtervezés:	KÉSZ Közmű és Energetikai Tervező Kft. Hanczár Zsoltné ügyvezető vezető tervező okl. gépészmérnök okl. városépítési szakmérnök TE, TH, TV-01-2418	
Régészet:	Dr. Tankó Károly régész, örökségvédelmi szakértő OKM 289-5/2008	
Főépítész:	Székely Nóra 07-0346	

I. A HATÁLYOS KONCEPCIÓ FŐ ELEMEI

Az önkormányzati adatszolgáltatás alapján a község nem rendelkezik településfejlesztési koncepcióval.

II. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji-természeti, épített és műszaki környezetére vonatkozóan

A megalapozó vizsgálat alapján megállapítható, hogy a település akkor képes kiegyensúlyozottan működni és fejlődni hosszú távon, ha megtartja népességét, megőrzi egyedi táji, természeti adottságait és a kialakult településkarakter harmóniáját. Őrzi épített értékeit és ápolja szellemi örökségét, hagyományait, valamint erősíti identitástudatát és közösségét. Bővíti és erősíti térségi kapcsolatait és minél nagyobb fokú önellátásra, illetve térségi együttműködésre törekedve, lehetőségeihez mérten szélesíti a minőségi ellátások, szolgáltatások és helyi munkalehetőségek körét, fenntarthatóan fejleszti humán- és műszaki infrastruktúráját. Az értékvédelmet szem előtt tartva színvonalas módon bemutatja épített és táji, természeti értékeit.

A jövőkép tömör megfogalmazása:

**„PUSZTAFALU, A NÉPESSÉGÉT SZILÁRDAN MEGTARTÓ,
ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZETÉVEL HARMÓNIÁBAN ÉLŐ,
ÉRTÉKEIT ŐRZŐ ÉS BEMUTATÓ, ERŐS KÖZÖSSÉG A ZEMPLÉNBEN”**

2. STRATÉGIA

2.1. A településfejlesztési alapelvek

Kezdeményező és rendszerelvű településüzemeltető és településfejlesztési szemlélet kialakítása, megerősítése: ennek lényege, hogy az önkormányzat elébe megy a várható eseményeknek, kihívásoknak és ezáltal tudatosabban tud részt venni a fejlesztési folyamatokban. Mindig számol a legkülönbözőbb összefüggésekkel, integrált megközelítésekkel, így egyidejűleg képes figyelembe venni a község belső gazdasági, műszaki, társadalmi és környezeti körülményeit, valamint a külső hatásokat és kihívásokat.

Egyetértés a fejlesztési irányokban és prioritásokban: alapvető feltétel a község és közvetlen környezetének politikai-, szakmai- és civil szervezeteinek, vállalkozásainak széleskörű együttműködése, és a fejlesztési elképzelések kapcsán kialakított konszenzusa. Az együttműködés, egyetértés hiányában nem valósíthatók meg még a legjobban megtervezett programok sem.

Alulról szerveződés: a csupán a központi stratégiák megvalósításával szemben azt jelenti, hogy a helyi érdekű társadalom- és gazdaságfejlesztési stratégia kialakítása és megvalósítása a helyi adottságokra, értékekre és lehetőségekre építve, a helyi szereplőkkel együttműködésben történik.

Integrált megközelítés, komplexitás: a településfejlesztés nem csupán a műszaki megújításra törekszik, a tervezés során ugyanolyan súllyal kell figyelembe venni a társadalmi és gazdasági tényezőket. Olyan összetett gondolkodásra és tervezési szemléletre van szükség, amely képes átlátni a különböző irányú fejlesztések egymást feltételező és egymást erősítő összefüggéseit, és ezt a helyi közösséggel szorosan együttműködve próbálja megvalósítani, ami által társadalomépítési, gazdaságfejlesztési és környezeti megújítási folyamatok is megvalósulnak.

Fenntarthatóság: a településfejlesztés hosszú távú folyamat, amelyben a fenntarthatóság társadalmi, gazdasági és környezeti szinten együttesen jelenik meg. A külső források bevonása a helyi erőforrások mobilizálását, arányának növelését eredményezi. A hatásoknak való kiszolgáltatottság csökkentésére a leginkább célravezető módszer a helyi önfenntartásra való törekvés, egyfajta modern, nem bezárkózó autonómia kialakítása.

Értékteremtő és értéknövelő megközelítés: az önkormányzat azon igényét jeleníti meg, hogy a forrásokat még hatékonyabban hasznosítsa és fektesse be a helyi társadalomba és gazdaságba. Ebben a megközelítésben úgy kell tekinteni a humán erőforrásra, illetve az épített és természeti értékekre, mint fontos erőforrásra, a munkaerő továbbképzésére és az értékek megőrzésére, értékőrző fejlesztésére pedig, mint célzott befektetés.

Vállalkozás megtartó, vállalkozás ösztönző stratégiák: ennek a stratégiának az a célja, hogy a betelepülni vágyó, illetve a helyi alakuló és már működő vállalkozások elégedettek legyenek, ezáltal a települést válasszák működési területüknek, illetve ne helyezték át működésüket más településre. Az önkormányzat, kevés közvetlen beavatkozási eszköze révén, ösztönző, támogató, a működést könnyítő lépésekkel, információkkal segítheti a vállalkozásokat. Ezek közé tartozik az adminisztratív segítségnyújtás, az üzleti tanácsadó szolgáltatás, a vállalkozói hálózatok kiépítése, és egyéb, az önkormányzat által nyújtható specializált szolgáltatások.

2.2. A rövid-, közép- és hosszú távú stratégiai, tematikus-ágazati fejlesztési célok, illetve az ezekhez kapcsolódó részcélok meghatározása

Stratégiai célok

- Népeségmegtartó erő növelése, a társadalmi és gazdasági feltételek javítása
- Tájji, természeti és épített környezet megőrzésére és értéktudatos fejlesztésére alapozott ökotudatos turizmusfejlesztés
- Műszaki infrastruktúra fejlesztése, fenntartható települési környezet kialakítása

Tematikus-ágazati célok

- A. A szolgáltatások rendszerének fejlesztése, a társadalmi kohézió erősítése
- B. A helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés
- C. A harmonikus településkarakter és a jellegzetes tájji, természeti adottságok védelme, fejlesztése és kapcsolódó turisztikai fejlesztések
- D. Fenntartható, hagyományos, természetkímélő tájhasználat ösztönzése, potenciál kiaknázása
- E. A műszaki infrastruktúra fejlesztése és a környezeti állapot javítása a klímabarát szemlélet mentén

Részcélok

A tematikus-ágazati célok további részcélokkra bonthatóak, melyek az alábbi, a célok rendszerét bemutató táblázatban láthatóak.

2.3. A jövőkép, a stratégiai célok, a tematikus-ágazati célok és a részcélok kapcsolata

JÖVŐKÉP	„Pusztafalu, a népességét szilárdan megtartó, épített és természeti környezetével harmóniában élő, értékeit őrző és bemutató, erős közösség a Zemplénben”				
STRATÉGIAI CÉLOK	Népességmegtartó erő növelése, a társadalmi és gazdasági feltételek javítása		Táji, természeti és épített környezet megőrzésére és érték tudatos fejlesztésére alapozott ökotudatos turizmusfejlesztés		Műszaki infrastruktúra fejlesztése, fenntartható települési környezet kialakítása
TEMATIKUS-ÁGAZATI CÉLOK	A A szolgáltatások rendszerének fejlesztése, a társadalmi kohézió erősítése	B A helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés	C A harmonikus településkarakter és a jellegzetes táji, természeti adottságok védelme, fejlesztése és kapcsolódó turisztikai fejlesztések	D Fenntartható, hagyományos, természetkímélő tájhasználat ösztönzése, potenciál kiaknázása	E A műszaki infrastruktúra fejlesztése és a környezeti állapot javítása a klímabarát szemlélet mentén
RÉSZCÉLOK	1. A közszolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése	1. A gazdasági környezet feltételeinek javítása, vonzó vállalkozói környezet kialakítása	1. Az épített értékek és a településkarakter védelme	1. A természeti környezet megőrzése fenntartható hagyományos tájhasználattal, az extenzív folyamatok támogatásával	1. A gyalogos, kerékpáros és helyközi közösségi közlekedés javítása, fejlesztése
	2. Rekreációs és sportrendezvények számának bővítése, közösségi terek fejlesztése, kialakítása	2. A munkavállalók képzettségének, versenyképességének javítása	2. A zöldfelületek településkarakterhez igazodó, ökológiai és használati értékét növelő fejlesztése a rekreációs és sport tevékenységek szolgálatára	2. Klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése, erdőterületek megőrzése, természetkímélő erdőgazdálkodás támogatása	2. Csapadékvíz megtartása, megfelelő felszíni vízelvezetés megoldása, mezőgazdasági öntözés
	3. A fiatalok identitástudatának erősítése a közösség kohéziós erejével és a hagyományörzés szerepének erősítésével	3. Helyi adottságokra, értékekre, térségi együttműködésre alapozott turizmusfejlesztés	3. Táji, természeti értékek megőrzése, fenntartható, (öko)turisztikai irányú fejlesztése		3. Megújuló energiaforrások felhasználási körének bővítése, az energiahasználat korszerűsítése

2.4. A részcélok bemutatása

A. A szolgáltatások rendszerének fejlesztése, a társadalmi kohézió erősítése

A.1. A közszolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése

Alacsony lélekszámú településről lévén szó, a község számára hosszabb távon sem lehet reális cél, hogy minden közszolgáltatás helyben elérhetővé váljon. Ugyanakkor **a népességmegtartó erő növeléséhez mindenképpen szükséges a település közszolgáltatásainak fejlesztése**, az ellátások színvonalának, körének és kapacitásának növelése. A **meglévő közintézmények folyamatos fejlesztése**, korszerűsítése (pl. épületenergetikai felújítás, akadálymentesítés, informatikai fejlesztések) mellett a demográfiai folyamatokhoz, az egyre nagyobb arányt képviselő idős lakossághoz igazodva, elsősorban az **egészségügyi és szociális ellátás** fejlesztésére kell nagy hangsúlyt fektetni. Tekintettel a népesség, országosan is jellemző rossz egészségügyi állapotára, kiemelten fontos **a lakosság egészségtudatosságának a fejlesztése**. Ehhez szervezett és folyamatos egészségkommunikációra van szükség, civil szervezetek és népegészségügyi szakemberek bevonásával fontos a lakosság figyelmét felhívni az egészséget veszélyeztető kockázati tényezőkre, illetve az egészséges életmód, a prevenció és a szűrővizsgálatok fontosságára. A településnek ezért folyamatosan keresnie kell a lehetőségeket **egészségmegőrző programok és szűrések szervezésére**, lehetőség szerint helyben, a községben. Az egészségmegőrzéshez szorosan kapcsolódik **a megfelelő sportolási és rekreációs** (pl. funkcionális sportterületek és zöldfelületek, színvonalas közművelődés segítségével) **lehetőségek biztosítása** a településen, illetve a lakosság egészségtudatos szemléletmódjának már a gyerekkorban (akár már az óvodában) történő kialakítása. Bár a településeknek nincsen ráhatása az egészségügy országos és területi rendszerére, de fontos célként kell kiemelni **az egészségügyi ellátások minél közvetlenebb, könnyebb elérését**, az utazási idők minél nagyobb mértékű csökkenését.

A szociális ellátás tekintetében **elsősorban az idősellátáshoz és a szenvedélybetegek ellátásához kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése a cél**. Fontos feladat, hogy **minél több** nappali ellátás keretében elérhető **szolgáltatás álljon helyben rendelkezésre**, a lehető legmagasabb színvonalon. Ilyen szolgáltatások például a csoportos foglalkozások, az egészségügyi állapot folyamatos figyelemmel kísérése, illetve a változatos kulturális programok vagy a kirándulások. Célként rögzíthető az Idősek Klubjának, illetve a Szendélybetegek Klubjának helyet adó épületek folyamatos karbantartása, fejlesztése, illetve **lehetőség esetén egy külön épület biztosítása a szociális ellátások számára**.

A **nevelés-oktatás** esetében, helyi intézmény híján, olyan **oktatási és közösségi programok szervezése** fogalmazódhat meg célként, **melyek** a helyi hagyományok és népi kultúra ápolását, valamint a természeti értékek védelmét, **a kulturális és természeti örökség megismerését és megőrzését szolgálják**. Ezen kívül célként rögzíthető a társulás által fenntartott Pálháza székelyű óvoda és mini bölcsőde kapcsán az **óvodai és különösen a**

bölcsődei férőhelyek bővítése, valamint a **nyitva tartás rugalmasabbá tétele**, jobban illeszkedve a szülők ingázási szokásaihoz, időbeosztásához (korábban nyitnak és később zárnak).

A.2. Rekreációs és sportrendezvények számának bővítése, közösségi terek fejlesztése, kialakítása

A településen hagyományosak és rendszeresek a szabadtéri **rendezvények, események**, amelyek a **közösségi élet kiemelt színterei**. A programok, rendezvények helyszíne legtöbbször a hivatal és környezete. Az önkormányzat számára fontos célkitűzés a **meglévő rendezvényterület és a közösségi terek fejlesztése, illetve kiemelkedően fontos új területek kialakítása**. Az önkormányzat számára ezért célként rögzíthető a **hivatal környezetében lévő rendezvényterület fejlesztése, bővítése**, akár a rövidtávú célok között szereplő **közkert fejlesztéssel**, a hivatali épületegyüttes mögötti területen. A megfelelően kialakított közkert egyrészt alkalmas lehet szabadtéri rendezvények lebonyolítására, másrészt kellemes környezetet biztosíthat a helyieknek a kikapcsolódásra, pihenésre. Ezenkívül **új rendezvényterület kialakítása is célként fogalmazódhat meg**, amelyre **alkalmas helyszíneként kínálkozik** egyebek mellett a **jurta tábortól délnyugatra fekvő fejlesztési terület**, ahol rövidtávon sétány, strand és műfüves focipálya kialakítása tervezett. De megfelelő fejlesztést követően ideális rendezvényhelyszín lehet a **Fő út északi oldalán, a Percse-bükk patak mentén fekvő terület is**, amely rövidtávú fejlesztési területként, rekreációs fejlesztés számára kerül kijelölésre. A fejlesztések esetén fontos szempont, hogy az időjáráshoz való alkalmazkodást lehetővé téve, a szabadtéri létesítményen kívül **igényesen kialakított fedett** (pl. rendezvénysátor, pavilon, filagóriák), **illetve megfelelő beltéri helyszín is rendelkezésre álljon**.

A már sikeresen működő rendezvények továbbfejlesztéséhez és új programok életre hívásához mindenképpen szükséges **új rekreációs és sportterületek kialakítása** is. Ennek elsődleges **célterületei** a fent már említett két terület, tehát a **jurta tábortól délnyugatra fekvő**, a belterülethez kapcsolódó **terület, valamint** a Fő út északi oldalán, szintén a belterülethez kapcsolódó, a **Percse-bükk patak mentén fekvő terület**. A **meglévő jurta tábor környezetében** a rövidtávú célkitűzések között szerepel egy nagyjából 3000 m²-es sport és rekreációs terület kialakítása, ahol **strand és műfüves focipálya kapna helyet**. Az új és meglévő turisztikai létesítmények között **sétány kialakítása tervezett**. A fejlesztések kiszolgálására napelemek és fűtő kút kialakítása történt a közelmúltban.

Egy-egy jól kialakított, színvonalas rekreációs és sportterület egyszerre szolgálhat a helyiek számára közösségi helyszíneként és kínálhat minőségi kikapcsolódási, sportolási lehetőséget, illetve bírhat akár turisztikai vonzerővel. Ahhoz, hogy ezek a rekreációs és sportterületek minél nagyobb mértékben kihasználásra is kerüljenek, **fontos szempont ezen területek lokációja** (lehetőleg minél közelebb a településközpontához), valamint a **minél sokoldalúbb, multifunkcionális kialakítása**. Célszerű a **minden korosztály**

igényeinek megfelelő rekreációs és sportfunkciók kialakítása (pl. játszótér, a fiatalok számára szolgáló ügyességi pályák, labdarúgó pálya, kondi park), **illetve az ezen funkciókhoz kapcsolódó rendezvények**, pl. sportág választó sportnap, egészségnap szűrésekkel, falunapi sportprogramok **lehetőségének a megteremtése**. A rekreációs és sport rendezvényterületeket érdemes úgy megvalósítani, hogy **már a tervezésbe is bevonásra kerülnek a helyi lakosok** (pl. igényfelméréssel), elősegítve ezáltal, hogy a területet még inkább a magukénak érezzék. Az érintettek a terület kiépítésében, gondozásában, megóvásában is szívesebben vesznek részt, ha részesei voltak már a tervezésnek is. Amennyiben a fenti szempontok mentén sikerül megvalósítani ezen **új rekreációs és sport rendezvényterületeket**, azok **igazi találkozóponttá, közösségi helyszíné válhatnak**, és komoly szerepet vállalhatnak a **társadalmi kohézió** megteremtésében, erősítésében.

A.3. A fiatalok identitástudatának erősítése a közösség kohéziós erejével és a hagyományörzés szerepének erősítésével

A **népességmegtartó erő nagyságát** nem csak a helyi szolgáltatások vagy a munkahelyek száma **befolyásolja**, hanem az olyan társadalmi tényező is, mint **a helyi közösség ereje, a társadalmi kohézió mértéke**. A közösségek egyik alapját egy-egy érték felismerése és annak védelme, az **értéktudatos szemlélet**, illetve tevékenység adja. Ennek köszönhetően kialakulhat és **megerősödhet az identitástudat, illetve a lokálpatriotizmus, amely mára**, elsősorban a fiatalabb generációk körében, de a népesség egészét tekintve is **jelentősen meggyengült**. A település **számos értéket** tudhat a magáénak, **amelyeket érdemes a középpontba emelni**. Ilyen érték a nyugodt, falusias karakter, a néphagyományok, a vallási értékek, illetve nem utolsósorban az az egyedi és értékes természeti környezet, amely a Zemplén sajátja. Mindezeket figyelembe véve az önkormányzat számára **kiemelt célkitűzés kell legyen az értékközpontúság**. Ezért mindamelllett, hogy a lehető legnagyobb mértékben **segíti a közösségeket, civil szervezeteket** (pl. anyagi támogatás formájában, közösségi tér biztosítása által), **kiemelt figyelmet kell fordítani a közművelődési intézményekre, illetve elsősorban a kulturális, hagyományörző rendezvényekre, programokra**. A közművelődési intézmények műszaki **fejlesztése, korszerűsítése** (pl. akadálymentesítés, infokommunikációs fejlesztések, könyvállomány frissítése) mellett célszerű olyan **közművelődési szakember alkalmazása** (akár több településsel közösen), akinek a feladata egyebek mellett kulturális programok, rendezvények szervezése, koordinálása, valamint a közösségszervezés. Az önkormányzat számára célként rögzíthető ezenkívül egy olyan **települési értéktár kialakítása**, melyet helytörténeti, néprajzi és nyelvi emlékek, értékek gyűjtésének, dokumentálásának és bemutatásának céljával hoznak létre. Az értéktár természetesen **folyamatosan bővíthető**.

Az önkormányzat további céljaként fogalmazható meg a **Múzeum Kávézóban található falumúzeum kiállítás fejlesztése, bővítése**, illetve akár **egy önálló helytörténeti kiállítás, tájház kialakítása**. Az állandó kiállítások megtartása és fejlesztése mellett cél lehet

időszakos kiállítások bemutatása, **kézműves műhely, ajándékbolt kialakítása**, valamint a kiállításoknak helyet adó épület közelében **szabadtéri kiállítóhelyszín** kialakítása. A hagyományörző intézmény előbbé és ezáltal vonzóbbá tétele érdekében célszerű a **technikai vívmányok alkalmazása** is, amelyek lehetővé teszik az interaktívabb kiállítások létrehozását. Összességében olyan intézmény kialakítása a cél, amely **autentikus és színvonalas helyszínül** szolgál a hagyományörző és egyéb kiállításoknak, programoknak, csoportfoglalkozásoknak, ezáltal bővíti a település közművelődési, kulturális és turisztikai lehetőségeit is, illetve a község rendezvényhelyszíneinek, közösségi színtereinek sorát.

A rendezvények esetében nagyon fontos egyrészt a **már sikerrel futó rendezvények továbbvitele és színvonalának emelése**, másrészt olyan **új programok életre hívása, amelyek elsősorban a hagyományörzést, a helyi és térségi tradíciókat, az erdőgazdálkodás és a mezőgazdaság hagyományait állítják a középpontba**. Ezen népi kultúrát népszerűsítő hagyományörző rendezvények gasztronómiai programokkal, kézműves foglalkozásokkal és vásárral vonzó programlehetőséget kínálnak nem csak a községben vagy a térségben élők, hanem a távolabbról érkezők számára is. Jó lehetőségek rejlenek az **egy-egy szomszédos településsel együtt megrendezett eseményekben** is, amelyek mindamelllett, hogy szélesebb körű érdeklődésre számíthatnak, erősítik a települések közötti partnerkapcsolatokat. A fentiekén túl érdemes olyan **programsorozatot életre hívni**, melynek keretében **a résztvevőknek lehetőségük nyílna** könnyedebb, szórakoztató formában (pl. gyűjtőfüzetbe történő pecsétgyűjtés, pontgyűjtés, a településhez kötődő megnyerhető ajándékok segítségével) **jobban megismerni a településüket és annak térségét**, az épített értékeket, a hagyományokat és a természeti kincseket.

B. A helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés

B.1. A gazdasági környezet feltételeinek javítása, vonzó vállalkozói környezet kialakítása

A népességmegtartó erő növelésének a társadalmi szempontok mellett természetesen gazdasági aspektusai is vannak. A **település gazdasági teljesítményének növeléséhez**, a **munkahelyteremtéshez** általános célkitűzésként rögzíthető **a helyi gazdasági környezet javítása**, a támogató vállalkozói környezet kialakítása és fenntartása, amely mind a meglévő gazdasági szervezetek fejlődése, mind pedig az új vállalkozások letelepedésének ösztönzése érdekében fontos. A helyi gazdasági környezet javításához mindenképpen szükséges **az önkormányzat támogató, proaktív magatartása** (pl. folyamatos egyeztetések a gazdasági szereplőkkel, tanácsadás többek között jogi, adó és marketing kérdésekben).

A helyi leendő vagy már aktív gazdasági szereplők támogatásán túl kiemelkedően fontos az **új gazdasági szervezetek letelepedésének ösztönzése**, amelynek fontos eszközei a betelepülni szándékozó vállalkozásokkal folytatott **folyamatos egyeztetések**, illetve az **adókedvezmények**. Az új vállalkozások esetében fontos szempontként kell rögzíteni, hogy

elsősorban mezőgazdasági (zöldség- és gyümölcsstermesztés, illetve feldolgozás, állattenyésztés), **erdőgazdálkodási, illetve idegenforgalmi profilú gazdasági szervezetek letelepedése a cél**, hiszen ezen tevékenységeknek vannak **hagyományai és jó adottságai** is a településen, ezen ágazatok **nem gyakorolnak jelentős környezeti hatást, illetve nagyobb az élők munkai igényük is.**

Ki kell emelni ezen kívül a **térségi együttműködések fontosságát**. Célként fogalmazható meg a **folyamatos kooperáció** a térségi települések önkormányzataival, valamint gazdasági szereplőivel, például **gazdasági fórumok** segítségével, melyeken körbejárhatóak a problémák és a lehetőségek (pl. térségi gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, turizmusfejlesztés). A folyamatos együttgondolkodás segítségével akár **közös fejlesztési célok** is meghatározhatóak, melyek megvalósítására **közös projektek, pályázati tevékenységek** is elképzelhetőek.

A fentiek hozzájárulnak a **helyi gazdaság környezettudatos erősödéséhez, a munkahelyteremtéshez, ezzel összefüggésben az ingázás mértékének csökkenéséhez és nem utolsósorban az önkormányzat iparüzési adóbevételeinek növekedéséhez is.**

B.2. A munkavállalók képzettségének, versenyképességének javítása

Ugyan az utóbbi időszakban jelentősen javult a település lakosságának képzettségi helyzete, **a helyi munkaerő képzettsége még mindig jelentősen kedvezőtlenebb az országosnál.** Mivel a versenyképesség szempontjából a képzettségnek igen fontos szerep jut, ezért **kiemelt feladat a községben a képzettségi helyzet javítása,** amellyel javíthatóak a helyiek életkörülményei és növelhető a település gazdasági ereje.

A képzettségi helyzet javításában a minél színvonalasabb nevelés és oktatás biztosítása mellett **fontos szerep jut a felnőttképzésnek, a továbbképzéseknek, illetve átképzéseknek.** **Elsősorban olyan ismereteket, képesítést adó tanfolyamok szervezése a célravezető,** melyek elvégzése után **a munkavállalók jobban érvényesülhetnek a helyi és térségi munkaerőpiacon,** elősegítve ezzel a helyben maradást. A képzések rendszeres megszervezése és **sikere nagyban függ a térségi települések együttműködési képességétől.** Egy, a foglalkoztatottak versenyképességének javítását célzó **közös, térségi szintű továbbképző, átképző rendszerrel** jelentősen csökkennek a települések egyéni terhei, illetve kialakulhat és hosszú távon is sikerrel működtethetővé válhat egy színvonalas képzési rendszer. A folyamatos, megfelelő kínálatot nyújtó tanfolyamok egyrészt hozzájárulhatnak egy, **a helyi igényekhez sokkal jobban alkalmazkodó képzettségi struktúra** kialakulásához, másrészt és ezzel összefüggésben, **jelentősen csökkenthetik a településről eljárók számát, az ingázás mértékét.** Ezen közös képzési rendszerben a tanfolyamok lebonyolítására (a helyszín és az oktatói gárda tekintetében is) **bevonhatóak Pálháza és a térség oktatási, képzési intézményei** (pl. Sátoraljaújhely, Sárospatak intézményei). A térség erős mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási profiljára és hagyományaira, illetve az erősödő idegenforgalmi tevékenységre alapozva **célszerű nagy**

hangsúlyt fektetni azon képzésekre, melyeken a résztvevők a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és az erre épülő feldolgozóipari, valamint a turizmushoz kötődő szakmák tudását tudják elsajátítani. A képzésekben résztvevőket **célszerű** abban is segíteni, hogy minél könnyebben eljussanak a képzés helyére (pl. kisbuszos különjáratokkal).

A képzettség tekintetében **nagy hangsúlyt kell fektetni a fiatal, pályakezdő munkavállalók, valamint az esélyegyenlőség tekintetében leginkább érintett társadalmi csoportok**, elsősorban a mélyszegénységben élők és a romák, a nők, az idősek, illetve a fogyatékkal élők **versenyképességének a javítására**. A fiatalok számára jelentős támogatást jelenthet, ha az önkormányzat rendszeres jelleggel **pályaorientációs és karrier tanácsadásokat** szervez, illetve olyan **tréningeket** indít, amelyek a **vállalkozóvá válást célozzák**. Az **esélyegyenlőség tekintetében leginkább érintett társadalmi csoportok esetében a képzettség javításával a cél a hátrányok** (pl. az általános alulképzettség, informatikai tudás hiánya, előítéletek, szerény nyugdíj, a gyermekvállalás melletti munkavégzés problematikája) **ledolgozása**, ezáltal az életminőség javítása. A munkavállalók képzettségének, versenyképességének javítását elrendő, a fent említett munkavállalói csoportok fókuszba helyezésével **célszerű egy részletes program, koncepció kidolgozása** az önkormányzat részéről, **amely rögzíti a képzettségi és foglalkoztatási helyzet javításának lehetőségeit, feladatait**. Ilyen lehetőségek egyebek mellett a tanácsadások, az informatikai alapismeretek megszerzését és bővítését célzó képzések, a flexibilisebb munkahelyek, a részmunkaidő és távmunka lehetősége, illetve a kooperáció a hasonló problémákkal küzdő térségbeli településekkel és vállalkozásokkal.

B.3. Helyi adottságokra, értékekre, térségi együttműködésre alapozott turizmusfejlesztés

A település és tágabb környezete igen kedvező turisztikai adottságokkal rendelkezik. Ilyen adottság egyebek mellett a nyugodt falusias karakter, az épített és kulturális értékek, a hagyományörzés kiemelt szerepe, valamint az a változatos domborzati viszonyok, kiterjedt erdőségek és vizes élőhelyek jellemezte egyedi és értékes természeti környezet, amely a Zempléni-hegység sajátja. Ezen természeti és épített értékeknek köszönhetően **adja magát annak a lehetősége, hogy a turizmus sikeres fejlesztésével az idegenforgalmi ágazat a település húzóerejévé váljon.**

A község adottságait és az önkormányzat fejlesztési elképzeléseit figyelembe véve a turisztikai fejlesztéseket elsősorban a nyugodt, falusias karakteren és a hagyományörzésen alapuló **falusi turizmus**, illetve a természeti környezet lehetőségeit kiaknázó **aktív turizmus**, legfőképpen a természetjáró-, a kerékpáros-, a lovas- és az ökoturizmus előtérbe helyezésével **célszerű megvalósítani**. A falusi turizmus élénkítése kapcsán az önkormányzatnak elsődlegesen a közművelődési intézmények, illetve a hagyományörzést a középpontba állító rendezvények fejlesztését, életre hívását, valamint egy önálló hagyományörző intézmény kialakítását kell célként kitűzni. A táji, természeti adottságokat

kiaknázandó a természetjárás és kerékpározás (pl. a meglévő tanösvény fenntartása, fejlesztése és új útvonalak kialakítása, helyközi és térségi kerékpárút kiépítése, a gyalogos és kerékpáros túraútvonalak mentén pihenőhelyek kiépítése, kilátók kialakítása), illetve a tereplovaglás (lovastúra útvonalak kijelölése, lovastúrák szervezése) feltételeit kell javítani.

Az idegenforgalmi ágazat fejlesztése kapcsán **fontos egyrészt, hogy a turizmusfejlesztésre irányuló bármely tevékenységnél az elsődleges szempont a táji, természeti környezet és az épített értékek tiszteletben tartása, megóvása kell legyen.** Másrészt az idegenforgalmi potenciál növeléséhez **alapvetően szükséges a megfelelő turisztikai háttérinfrastruktúra megléte.** Fontos, hogy a térségbe érkezőket be tudja vonzani, meg tudja állítani a település, akár egy szálláshellyel, étteremmel, kávézóval, kereskedelmi vagy szolgáltató egységgel. Ezért **mindenképpen szükséges a megfelelő számú, illetve színvonalú vendéglátó, kereskedelmi és szolgáltató egység megléte a településen,** kiemelkedő célkitűzés tehát új egységek kialakítása (pl. vendégház, étterem), valamint a meglévők fejlesztése. A hagyományos szálláshelyek, vendégházak kiegészítéseként célszerű a településen a természettel még szorosabb kapcsolatot nyújtó szálláshelyet, például kempinget, faházakat is kialakítani. Célként rögzíthető továbbá a községben **található jurta tábor további fejlesztése, környezetének rendezése, a funkciók bővítése,** amelyre jó lehetőséget kínál a tábortól délnyugatra található fejlesztési terület, ahol az önkormányzat rövidtávon strandnak, műfüves focipályának és sétánynak helyet adó **sport és rekreációs terület kialakítását tervezi.**

A szálláshelyekhez kapcsolódóan további célként rögzíthető **a lakásállomány folyamatos figyelemmel kísérése,** valamint az önkormányzat pénzügyi lehetőségeihez mérten a kihasználatlan ingatlanok egy részének megvásárlása, illetve ezek megvásárlására turisztikai befektetők felkutatása, hiszen **a kihasználatlan ingatlanok a turizmusfejlesztés fontos elemei lehetnek.** A térségben az utóbbi időszakban sok leromlott állagú, kihasználatlan lakóépület is gazdát cserélt és igényes, értékőrző felújítás után vendégházként került hasznosításra, amely jelzi, hogy elindultak a pozitív folyamatok.

A fentieken túl a turizmus sikeres fejlesztéséhez elengedhetetlen **a térség más szereplőivel történő aktív és hosszú távú együttműködés,** a meglévő és a tervezett **turisztikai attrakciók,** szolgáltatások **hálózatszerű összekötése, felfűzése,** hiszen a települések egy széles választékú, térségi turisztikai palettát kínálva a jelenleginél jóval **jelentősebb idegenforgalmi vonzerőt** tudnak generálni. Ebben a tekintetben kiemelkedően fontosak a vidékfejlesztési társulások, egyesületek. Ilyen szervezet a **Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület** helyi akciócsoportja. A 2008-ban, önkormányzati, vállalkozói és a civil szféra szereplőivel megalakult szervezet célja a helyi településeken a gazdaság élénkítésének, illetve az életminőség javulásának elősegítése, amelyben **kitüntetett szerep jut a turizmusfejlesztésnek.** Az egyesületnek köszönhető egyebek mellett egy értéktár, a természeti és épített értékeket bemutató és népszerűsítő médiatartalmak, valamint a „Zemplén Kincse” helyi termék védjegy megalkotása. A jövőt tekintve az önkormányzat számára feladatként rögzíthető **a közös munkában való minél aktívabb részvétel,** illetve

az egyesület számára célként rögzíthető **egy egységes, térképes turisztikai adatbázis létrehozása**, amely **interaktívan** tájékoztatja az érdeklődőket a Zemplén összes látnivalójáról, attrakciójáról, az éppen aktuális rendezvényekről, programokról, az összes szolgáltatóról, vendéglátóhelyről, szálláshelyről, a sportolási és rekreációs lehetőségekről, illetve helyi termékről. Jó lehetőséget kínál ezen kívül a térségi gyalogos, kerékpáros és lovas túraútvonalak mentén **egységes, igényes megjelenésű útjelző és tájékoztató táblák** elhelyezése, melyek informálják a túrázót az adott település és a térség látnivalóiról, szolgáltatóiról, szálláshelyeiről, helyi termékeiről. Szintén fontos turisztikai szervezetként kell megemlíteni a **Sátoraljaújhely-Hegyköz Turizmusáért Egyesületet**, amely kapcsán feladatként rögzíthető az egyesülethez való csatlakozás és a közös munkában való minél aktívabb részvétel. Az egyesület a mai kor igényeinek megfelelő, a figyelmet vonzó honlapon mutatja be a Hegyközben található, az egyesülethez tartozó településeket, az értékeket, a szolgáltatásokat, a szállás- és vendéglátóhelyeket, illetve a programokat, eseményeket.

A fenti együttműködési lehetőségek, az attrakciók összekötése mellett mindenképpen említést kell tenni a **közös rendezvények fontosságáról**. A turizmusfejlesztés hatékony eszköze lehet a **már jól működő közös rendezvények továbbfejlesztése**, illetve a **rendezvények számának bővítése**, akár új tematikus, főként a hagyományőrzést, az egykor a megélhetést jelentő tevékenységek (pl. erdőgazdálkodás, állattenyésztés) bemutatását a középpontba helyező közös rendezvények életre hívása. A rendezvények sorából érdemes kiemelni az évről évre egyre nagyobb népszerűségnek örvendő, már országos szinten is jelentős **Zempléni Fesztivált**, amely minden évben zenei és művészeti előadásokkal, kiállításokkal és gyerekprogramokkal várja a térség számos településén az érdeklődőket. A térség települései számára **komoly turisztikai lehetőséget** jelent programhelyszínt biztosítani a Fesztiválon, ezért **mindenképpen érdemes a részvételre törekedni**.

C. A harmonikus településkarakter és a jellegzetes táji, természeti adottságok védelme, fejlesztése és kapcsolódó turisztikai fejlesztések

C.1. Az épített értékek és a településkarakter védelme

A **nyugodt hangulatú, hagyományos karakterű községben** egyértelműen a **falusias jegyek** a legdominánsabbak. A jellemzően oldalhatáron álló, előkertes beépítési mód, az épületek egyalakú, viszonylag egységes kialakítása és magassága eredményezte harmonikus, nyugodt utcaképek és nem utolsósorban a település egyedi értékeit képviselő népi építészeti jegyek, a templom és a nagyszámú helyi védelem alatt álló értékek, illetve a közterületi alkotások mind hozzájárulnak a település karakterességéhez és egyben **meghatározzák az épített környezet alakításának a megfelelő irányát is**. **Elsődleges célként kell rögzíteni az épített értékek és a településkarakter védelmét**. Az új beépítéseknél cél az utcaképhez illeszkedő, tájba illő beépítés, **a településre jellemző és az**

utcaképekbe jól beleillő beépítések ösztönzendők. Itt kell megemlíteni, hogy a belterület északkeleti szélénél **üdülőházas fejlesztési tartalékterület kerül kijelölésre.** Ezen **tervezett fejlesztés esetében** ugyanakkor fontos elvárásként kell megjelennie a fent említett szempontnak, a **településkarakterhez történő illeszkedésének.**

A településkarakter és az épített értékek védelmét szolgálja a község **Településképi Arculati Kézikönyve (TAK), illetve Településképi rendelete (TKR),** ezért az önkormányzat számára kiemelt fontosságú ezen dokumentumok **tartalmának megismertetése a lakossággal és jelentőségük, fontosságuk tudatosítása az itt élőkkel.** Az önkormányzat további fontos feladata a TKR-ben védelem alatt álló **értékként szereplő épületek védelmének, karbantartásának a támogatása és figyelemmel kísérése.** Ehhez mindenképpen szükséges egy olyan **értékvédelmi támogatási rendszer** kidolgozása, amely segítségével az önkormányzat ösztönözni és segíteni tudja az **értéktudatos tulajdonosi szemlélet kialakulását,** illetve a védett **épületek értékmegőrző felújítását** (pl. a költségvetésben elkülönített támogatási keret, szakértelemmel rendelkező mesteremberek, szakiparosok felkutatása). A népies karakterjegyekben gazdag épületállomány miatt **érdemes ezenkívül a helyi védelem alatt álló épületek körét folyamatosan bővíteni,** további védelmi javaslatokat rögzíteni.

A művi értékvédelem kapcsán célként rögzíthető a település lakásállományának folyamatos figyelemmel kísérése, **a kihasználatlan, hagyományos karakterjegyeket hordozó ingatlanok körének felmérése.** Az önkormányzatnak a pénzügyi lehetőségeihez mérten törekednie kell a kihasználatlan, hagyományos kialakítású ingatlanok egy részének megvásárlására, hiszen **ezen ingatlanok, az értékörző felújítást, fejlesztést követően bevonhatóak a turizmusfejlesztésbe** (pl. vendégház) vagy **hasznosíthatóak közösségi** (pl. egyesületi helyszín, rendezvényhelyszín), **településüzemeltetési** (pl. szolgálati lakás), illetve **gazdasági célokra** (pl. vállalkozói telephely). Ezzel egyszerre érhető el az üres és hanyatló épületek helyzetének rendezése, az értékvédelem és a településfejlesztési célok előmozdítása.

C.2. A zöldfelületek településkarakterhez igazodó, ökológiai és használati értékét növelő fejlesztése a rekreáció és sport tevékenységek szolgálatára

A kiemelkedően értékes természeti környezetben elhelyezkedő kis lélekszámú településen, valamint kertesházias környezetben kisebb igény mutatkozik több és nagyobb kiterjedésű közparkok használatára, ezért a zöldfelületfejlesztés során **menyiségi növelés helyett a minőségi fejlesztést kell előtérbe helyezni.** Pusztafalun egy játszótér található a jurtatábor területén, azon felül nem rendelkezik sportolásra, rekreációra alkalmas zöldfelületekkel és pihenőparkokkal. Több korosztályt igényeiket kielégítő funkciójú közpark, közkert, illetve sportpálya nem került kialakításra, ezért **cél többfunkciós parkok kialakítása,** mely a **településkarakter vizuális-esztétikai értékének megőrzéséhez és javításához** is hozzájárul.

A lakosság igényeinek megfelelő, színvonalasan kialakított rekreációs és sportterületek a **közösségi élet fontos színterei**, mivel minőségi időtöltést és kedvezőbb életkörülményeket biztosítanak. A rekreációs funkciók és sportolási lehetőségek bővítésével, például ügyességi sportpályák, foci, kosárlabda, kézilabda és streetball pályák kialakításával, parkosított pihenőhelyek, tanösvény és túraútvonal megállóhelyeinek létrehozásával, ezek a zöld környezetbe ágyazott területek a fiatalok kiemelt találkozóhelyévé válhatnak, emellett turisztikai vonzerőt is jelentenek. Új zöldterületek, rekreációs és sportterületek kialakításának elsődleges célterületei lehetnek a jurta táborától délnyugatra fekvő belterülethez kapcsolódó terület, valamint a Fő út északi oldalán a Perecse-bükk patak mentén fekvő terület. A jurta tábor környezetében a rövidtávú célkitűzések között szerepel egy nagyjából 3000 m²-es **sport és rekreációs terület kialakítása**, ahol strand és műfüves focipálya kapna helyet. A zöldfelületi rendszert erősítve az új és meglévő turisztikai létesítmények között **sétány kialakítása tervezett**. Emellett zöldterület kijelölés a központhoz kapcsolódóan is célszerű a Hivatal és a Múzeum kávézó közelében, ahol pihenőpark vagy játszótér kerülhet kialakításra.

A település zöldfelületi ellátottságát növeli a templomkert és a temető zöldfelülete is, ezek esetében cél a növényállomány rendszeres karbantartásának biztosítása, a kert megpihenésre alkalmassá tétele. A vonalas zöldfelületi elemek esetében egy koncepcionális, közművesítési fejlesztésekhez igazodó attraktív fásítási program a főút mentén, kedvezően befolyásolhatja a település arculatát, emellett az utakról származó porszennyezést is mérsékeli.

C.3. Táj, természeti értékek megőrzése, fenntartható, (öko)turisztikai irányú fejlesztése

Természeti környezet szempontjából a település **kedvező helyzetben van**, mivel a kiterjedt erdőterületekkel borított Zempléni-hegységben helyezkedik el. A település tájképi és ökológiai szempontból értékes területeinek védelmét a **természetvédelemnek alárendelt tájhasználat, és a településrendezési eszközökben ennek megfelelően területhasználat és övezeti rendszer** kialakítása biztosíthatja. **Pusztafalu** erdősült területei körben, az északi, a nyugati és a keleti oldalon is a **Zempléni Tájvédelmi Körzet** része, továbbá a község teljes külterülete a Natura 2000 hálózat része, mint **fontos ragadozómadár-élőhely**. Pusztafalu erdősült területei pedig, mind az északi, a nyugati és a keleti oldalon az **Észak-Zempléni-hegység** különleges természetmegőrzési területként is a Natura2000 hálózat része is. A természetmegőrzési területek és a fészkelő- és táplálkozóterületek védelme érdekében egyaránt kiemelt cél az **erdők mennyiségének és állapotának fenntartása, a gyepterületek megóvása**, a hagyományos területhasználati módok, mint a kaszálás és legeltetés fenntartása, valamint a **biodiverzitás megőrzése**. A községben jelenleg az erdőterületek mellett a gyepterületeknek van jelentős kiterjedése, a szántóföldi gazdálkodás elmaradt nagyrészt, a gyümölcsstermesztésnek sem jelentős a szerepe. A mezőgazdálkodás során továbbra is a **hagyományos gazdálkodási formák** részesítendőek

előnyben, továbbá a vegyszermentes növénytermesztés és ökológiai gazdálkodás a támogatandó.

A vízfolyások menti meglévő természetes élőhelyek, társulások természeti értékének védelemét és megőrzését továbbra is biztosítani kell.

Az egyedülálló természeti értékek miatt a **turizmus jelentős ágazatként** van jelen a térségben. A táji- és természeti adottságok oktatási, rekreációs és turisztikai célú hasznosítása azonban, kizárólag a **természeti környezet tiszteletben tartásával és megóvásával** történhet. Az ökoturisztikai fejlesztések részeként kialakíthatók további a természetjárást elősegítő gyalogos, kerékpáros és lovas túraútvonalak, tanösvények, pihenőhelyek, kerékpáros szervízpontok, szálláshelyek, vadászházak, emellett támogatandó a lovasturizmus és tereplovaslás feltételeinek biztosítása is. Az erdei tanösvények, mint a meglévő Kormos Bába tanösvény fenntartása, fejlesztése, és új tematikus útvonalak kialakítása, és bemutatása minden korosztály számára remek lehetőséget nyújthat a természeti környezet megismerésére és a szabadidő változatos eltöltésére. A túraútvonalakra **felfűzhető a helyi sajátosságok** és egyedi tájértékek, a Súlyom-kő térsége, valamint az új rekreációs- és zöldterületek. Létrehozható helytörténeti gyűjtemény és a hagyományos gazdálkodás eszközeit bemutató kiállítás. Továbbá az állomásponatokon, bemutatóhelyeken kívül kialakíthatók madármegfigyelő pontok és kilátóhelyek is. Pusztafalun jelenleg is turisztikai központként üzemel az Ifjúsági Jurta Tábor és Közösségi Tér” elnevezésű turisztikai központ, melynek **kiterjesztése** a fejlesztési tervek között szerepel. Az ehhez kapcsolódó **rekreációs erdő kijelölésével, erdei kalandpark, játszóhely, szabadtéri erdei pihenést, testedzést szolgáló funkciók kialakításával** tovább erősíthető a természet és turizmus kapcsolata.

D. Fenntartható, hagyományos, természetkímélő tájhasználat ösztönzése, potenciál kiaknázása

D.1 A természeti környezet megőrzése fenntartható hagyományos tájhasználattal, az extenzív folyamatok támogatásával

A települések tájszerkezetében a **hagyományos tájhasználati formák** és ezzel összefüggésben a **természeti értékek megőrzése kiemelt feladat**. A települések kedvezően magas arányú erdősültsége, továbbá a gyepterületek fenntartandóak. A mezőgazdasági területek továbbra is megőrzendők, a helyi gazdaság szerkezetében a **jó minőségű termőterületek védendők**. Ugyanakkor a településen a mezőgazdálkodási hagyomány nem túl gazdag, és az adottságokat tekintve sem túl kedvező a kép. **Pusztafalun jelenleg a gyepterületek aránya meghatározó**, A településen a rosszabb minőségű termőföldeknek köszönhetően a szántóterületek művelése jellemzően elmaradt, 1-1 tábla kivételével. A szántóként nyilvántartott földrészletek ezeken a részeken felhagyott parlag területekként másodlagos gyepökként jelennek meg a tájban.

A tájvédelem során a talajok termőképességének megóvása is előtérbe kerül, a **természetkímélő gazdálkodás révén**, mely mind a kemikáliák használatát minimalizálja, mind egyéb humuszmegőrzést segítő módszereket foglal magában. A hagyományos tájhasználat során a **mezsgyék, vízfolyás menti növény-sávok, védő fasor és erdősáv telepítések, erdősítések kialakítása** a talajkiszáradást, a humusz csökkenést megakadályozó, és a szélrózsiót csökkentő forma volt. **Ennek ma a klímaváltozás során egyre nagyobb jelentősége van.**

A településeken korábban jelenlévő **gyümölcsstermesztés is újra nagyobb szerepet kaphatna.** Ebben az esetben is fontos az ökológiai gazdálkodás lehetőségeinek bővítése, tájfajták alkalmazása és ökológiai szemléletű művelési gyakorlattal kialakított ültetvények térnyerése. Ez a kevésbé intenzív forma a növények fajgazdagságával jár, így a táj általános biodivezitása is magasabb lesz.

A településen a szántók parlagon hagyásával, a szukcessziós folyamatok erőteljes megindulásával, a **természetes, extenzív irányba ható folyamatoknak köszönhetően természetes és természetközeli gyepes és fás szárú állományok jöttek létre.** A már meglévő gyepterületekhez csatlakozóan ezeknek a földrészeteknek kaszált rétként, legelőként való használata **összefüggő kiterjedt extenzív hasznosítású területrészek kialakulásához vezetett.** Ezek a szukcessziós folyamatok nyomán kialakult, de már rétként, legelőként hasznosított extenzív gyepes, a településen meglévő és gyepként nyilvántartott területekkel együtt a továbbiakban is **fenntartandók.**

Az **ökológia és tájképi szempontból értékes gyepterületek az általános területhasználat szintjén is megkülönböztetésre kerülnek, védettebb területhasználatba sorolandók** (a településfejlesztési tervlapokon extenzív folyamatok támogatása kategóriával jelölt területek).

„Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet 2 §-a és 3 §-a rendelkezik a támogatás felvételének feltételeiről. Az állandó gyepké válás folyamata során a parlagon hagyott szántó, felhagyott ültetvény állandó gyepké válhat, amelyet túlnyomó részt gyepalkotó növényfajok borítanak és megfelel a gazdálkodásra vonatkozó minimum követelményeknek és ez fennáll legalább 5 évig, továbbá megfelel a fenti rendelet előírásainak.

A település teljes külterülete lefedett a Natura2000 terület, továbbá az ökológia hálózat elemei által, a kiterjedt erdők a tájvédelmi körzet részei. A kiterjedt erdőterületek fontos **ragadozómadár-élőhelyek**, emellett a legelők, gyepes és művelt területek megfelelő táplálkozóhelyet is biztosítanak a madárvilág számára. A **Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel** elnevezésű **madárvédelmi terület természetvédelmi céljai és intézkedései között szerepel a természetközeli állapotú élőhelyfoltok megőrzése,**

egyes területek **erdőgazdálkodás alóli mentesítése**, és az erdőgazdálkodás **módjának meghatározása is**. Eszerint az őshonos fafajú, természetszerű állományokban csak természetes felújítógás, szálalógás és szálalás alkalmazása megengedett, továbbá az idősebb odvas fák visszahagyása szükséges az odúlakó madarak számára. Ezen kívül cél az idegenhonos, invazív fajok csökkentése, a tarvágás visszaszorítása mezőgazdasági művelésből eredő vegyi terhelés kockázatának mérséklése és visszaszorítása.

A Natura 2000 területeken, azaz a külterületeken így a közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzésére, fenntartására és helyreállítására vonatkozó célokat kell szem előtt tartani. Ezek a célok az átalakuló területeken is iránymutatást adnak, mely szerint a településeken hosszú távú cél az élőhelyek kiterjedésének növelése, szántók és degradált gyomos területek kaszálórétté, faültetvények erdővé alakítása. **Kiemelt cél az értékes gyepek fenntartása mellett a sérült gyepek helyreállítása, illetve az inváziós fajok, visszaszorítása.** Fejlesztési javaslatként megjelenik a **gyepek hagyományos jellegű használata kaszálással és extenzív legeltetéssel**. A legeltetett területek természetessége alacsonyabb, gyomosabbak, fajszegényebbek.

A rossz minőségű szántóterületeken fejlesztési cél lehet továbbá az érintett területek **fásítása, erdősítése az erdőtelepítési és fásítási támogatások, programok igénybevételeivel**.

A jogszabály értelmében a parlagon hagyott területek és az erdősített területek is figyelembe vehetők „**Ökológiai jelentőségű területként**”. Ezek az extenzív használatú területek **mozaikos megjelenésükkel a tájképet is változatossá teszik**.

Hosszú távon cél a fentiekkel az **ökológiai sokszínűség visszaállítása, a tájpotenciál tovább növelése**. A védett területek, **ökológiai hálózati elemek extenzív tájhasználata**, a gyepek és erdők a természetkímélő gazdálkodás révén fenntartandók és fejlesztendők. Így növelhető a természetes növény és állatvilág élettere, a területek biodiverzitása.

D.3. Klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése, erdőterületek megőrzése, természetkímélő erdőgazdálkodás támogatása, erdősítés, tájfásítás

A klímaváltozás hazánkban is évről évre egyre intenzívebben tapasztalható, melynek két fő hatása a **hőmérséklet-növekedésben** és a **megváltozott csapadék-viszonyokban** mutatkozik meg. A település ebből a szempontból **kedvezőbb helyzetben van**, nagyarányú biológiai aktív felületekkel rendelkezik a falusias beépítések, a nagy kertekként hasznosított telkek, a külterületek beépíthetlensége valamint a kiterjedt erődterületek jelenléte miatt.

A főként nagyvárosokat érintő, de kisebb településeken is érzékelhető **hősziget hatás** a belterületek felmelegedését okozza. A rendelkezésre álló mérnökbiológiai módszerek felhasználásával a **komplex zöld és kék infrastruktúra fejlesztések** hatékonyan tudják javítani a település mikroklímáját és ezzel párhuzamosan a komfortérzetet. A kék

infrastruktúra fejlesztésében elsődleges a **vízvisszatartás**, a csapadékelvezető árkok, záportározók hatásfokának növelése. Emellett a vízfolyásokat követő, lineáris zöldfelületek és növényzások is segítenek az intenzív csapadékjelenségek mérséklésében. Hosszútávon a terhelés csökkentése, valamint a csapadékvíz növényzet általi hasznosítása a rendszer költséghatékonyabb üzemeltetését okozza.

Az **erdőterületek megőrzése és növelése** több szempontból is kiemelt feladat. A megújuló energiaforrások közül az erdő fenntartható módon megújítható, ezáltal jelentős szerepe van a gazdaság és a társadalom energia- és alapanyag ellátásában, magas a szénmegkötő kapacitása, valamint **rekreációs lehetőségeket** is kínál. A rekreációs erdőterületek kijelölése által elhelyezhetővé válnak ismeretterjesztést szolgáló építmények. A településen **kedvező az erdőterületek aránya**, mely továbbra is **megőrzendő**. Ennek érdekében cél a természetkímélő erdőgazdálkodás, vagyis az agresszíven terjedő, idegenhonos fajok visszaszorítása, a szálaló erdőgazdálkodás, a tarvágás csökkentése, holtfák védelme, erdei tisztások kialakítása, fenntartása és természetkímélő anyagmozgatási módszerek alkalmazása.

Tájképi és ökológiai szempontból a **mezővédő erdősávok megőrzése, bővítése és fejlesztése** is jelentős feladat, melyek mérsékelni képesek a szélrózsió hatását és javítják a mikroklímát.

A klímaváltozás okozta hatások épületen belül megfelelő szigeteléssel, vagy klímaberendezés alkalmazásával kompenzálhatók, utóbbi az energiaigény növekedésével jár. A megnövekedett energiaellátási igényre a megújuló energiahordozók szélesebb körű bevonása jelenthet megoldást. Hazánkban erre leginkább a napenergia alkalmas, mely új beépítések esetén épülettájolással, energiatudatos épület kialakítással, napkollektorok, naperőmű-panelek alkalmazásával, klímaberendezések villamosenergiájának működtetésével érhető el.

E. A műszaki infrastruktúra fejlesztése és a környezeti állapot javítása a klímabarát szemlélet mentén

E.1. A gyalogos, kerékpáros és helyközi közösségi közlekedés javítása, fejlesztése

E.2. Csapadékvíz megtartása, megfelelő felszíni vízvezetés megoldása, mezőgazdasági öntözés

E.3. Megújuló energiaforrások felhasználási körének bővítése, az energiahasználat korszerűsítése

3. CSELEKVÉSI PROGRAM

3.1. A célokhoz kapcsolódó feladatok, tevékenységek meghatározása

Társadalom

- Kiemelten kezeli a népesség csökkenését okozó problémák megoldását, növeli a népesség megtartó erőt;
- Törekszik az ellátások, szolgáltatások színvonalának növelésére;
- Tovább fejleszti, korszerűsíti a közszolgáltatásait, intézményeit;
- A rendezvényekre és a közösségi helyekre alapozva erősíti a társadalmi kohéziót;
- Tovább erősíti, bővíti a hagyományőrző tevékenységeket, hangsúlyt helyez az identitástudat erősítésére;
- Együttműködést kezdeményez és folyamatosan fent is tartja az együttműködési hajlandóságot a térségi településekkel, szereplőkkel;

Gazdaság

- Támogató helyi vállalkozói környezetet teremt a településen működő vállalkozások számára, ösztönzi új gazdasági szervezetek letelepedését;
- Javítja a munkavállalók képzettségét, versenyképességét;
- Segíti a pályakezdők, illetve az esélyegyenlőség tekintetében leginkább érintett társadalmi csoportok versenyképességének javítását;
- Törekszik a térségen belüli együttműködések kialakítására, erősítésére;
- Helyi adottságokra, értékekre alapozva növeli a település idegenforgalmi potenciálját, összekapcsolja a térség turisztikai attrakcióit.

Épített környezet, értékvédelem

- Megbecsüli és védi épített örökségének értékeit, a település jellegzetes, karakteres épületeit és egyéb művi értékeit;
- Megőrzi az egyedi településszerkezeti karaktereket, valamint törekszik annak összefüggő szerkezetének, kompaktságának megtartására;
- Tudatosan formálja a településképet, és törekszik a település harmonikus működését elősegítő területhasználat kialakítására;
- Folyamatosan tájékoztatja a lakosságot a Településképi Arculati Kézikönyv és a Településképi Rendelet változásairól, tudatosítja az értékek megőrzésének fontosságát és módját.

Táji-, természeti környezet

- Megőrzi a védett, ökológiailag és tájképvédelmi szempontból értékes területeket, az erdős és gyepestes élőhelyeket;
- Támogatja a megindult extenzív irányú folyamatokat, a hagyományos, táji gazdálkodási módokat;
- Megteremti az összhangot a térségi terv erdő övezetével és az országos erdőállomány kataszterrel, megőrzi és minőségi módon fejleszti az erdőterületeket;
- Fenntartja a kedvező erdősültségi arányt, kijelöli a nem erdőterületbe sorolt kataszteri erdőterületeket;
- Támogatja a mezőgazdaság szerepét, ösztönzi és fejleszti az öko- és biogazdálkodás módszereit;
- Védi a kiterjedt gyepterületeket, megteremti és támogatja a racionális természetkímélő földhasználatot, támogatja az ökológiai sokszínűség visszaállítását, a tájpotenciál tovább növelését;
- Fejleszti az idegenforgalmi ágazatot, elsődlegesen a természetjáró-, a sport- és az ökoturizmus előtérbe helyezésével, megteremti a fejlesztési lehetőséget.

Zöldfelület fejlesztés, környezetvédelem, közlekedési és közműinfrastruktúra

- Minőségi módon fejleszti és fenntartja a használati értékkel nem bíró zöldfelületeket;
- Megőrzi a meglévő, pihenőparkok és intézmények zöldfelületeit, gazdagítja funkcióikat, minőségi fejlesztést valósít meg, dekoratív növény kiültetéseket telepít;
- Új zöldterületeket hoz létre, mely minőségi időtöltést biztosít minden korosztály számára;
- Bővíti a rekreációs és sportolási lehetőségek körét, fejleszti a lakossági igényeknek megfelelően, valamint turisztikai vonzerőként;
- Biztosítja a sportpályák helyét, korszerű, multifunkciós sportpályákat alakít ki;
- Fiatalokat is kiszolgáló, közösségformáló, aktív közösségi tereket, találkozópontokat alakít ki;
- Fejleszti a gyalogos és kerékpáros kapcsolatokat, útvonalakat, ehhez kapcsolódóan tematikus útvonalakat, megállóhelyeket, pihenőket, esőbeállókat alakít ki, információs táblákat helyez ki;
- Ökoturisztikai ismeretterjesztő útvonalakat alakít a vízfolyások mentén;
- Megőrzi a település kedvező környezeti állapotát;
- Megoldja a csapadékvíz megtartását, illetve a megfelelő felszíni vízelvezetést;

- Végrehajtja a patakmedrek komplex rendezését, javítja a lefolyási viszonyokat, csökkenti a villámárvizek, vízerózió kedvezőtlen hatásait;
- A felszíni és felszín alatti vízkészletek, a saját vízbázis fokozottabb védelme érdekében tovább fejleszti a szennyvízelvezetést és kezelést;
- Védi a hidrogeológiai szempontból érzékeny vízbázisokat;
- Felhasználja a környezeti adottságokban rejlő lehetőségeket, nagyobb mértékben hasznosítja a megújuló energiahordozókat, visszaszorítja a hagyományos energiahordozók használatát;
- Támogatja az energiatudatos szemléletre nevelést és életvitelt.

3.2. A fejlesztési akcióterületek bemutatása

A fejlesztési akcióterületek rövid bemutatása, a hozzájuk kapcsolódó fejlesztés pénzügyi forrása és ütemezése, időtáv szerinti csoportosítása (rövid-, közép- és hosszútáv).

RÖVIDTÁV	
Akcióterület jele	Akcióterület megnevezése
R1	Sétány, strand és műfüves focipálya kialakítása
R2	Rekreációs terület fejlesztés
R3	Közkert fejlesztés

HOSSZÚTÁV	
Akcióterület jele	Akcióterület megnevezése
H1	Üdülőházas terület fejlesztés

Az akcióterületekhez kapcsolódó fejlesztések megvalósítása elsősorban az uniós pályázatok nyújtotta pénzügyi források segítségével lehetséges, míg kisebb részt hazai, kormányzati források vagy magántőke, legkisebb mértékben pedig a saját, önkormányzati pénzügyi források állnak majd rendelkezésre a fejlesztések megvalósításához.

3.3. A szabályozási tartalékterületek

Szabályozási tartalék területnek a hosszútávú fejlesztésre jelölt területhasználat tervezett, tekintettel arra, hogy a távlati használat szerinti igénybevétel előfeltétele a közlekedési és közmű infrastruktúra kiépítésének szükségessége.

4. MONITORING

A településfejlesztési tervben rögzített feladatok, célok teljesülését célszerű folyamatosan figyelemmel kísérni és meghatározott időközönként (javasoltan kétévente) elvégezni a monitoring feladatokat. A monitoring alapján értékelésre kerül a célok irányába történő előrelépés mértéke, szükség esetén pedig korrigálásra, aktualizálásra kerülhet a fejlesztési terv, az elért eredmények, illetve a belső és külső környezet esetleges változásainak megfelelően.

A fejlesztési terv módosítása az önkormányzati képviselő testület feladata. A módosításokat, beleértve a korrekciót kiváltó okokat, rögzíteni kell és nyilvánossá kell tenni. Javasolt a módosításokat partnerségi fórumok keretében megtárgyalni, majd ezt követően önkormányzati döntés keretében elfogadni.

Ahhoz, hogy a településfejlesztési terv megvalósulása figyelemmel kísérhető legyen, a monitoringhoz számszerűsített mutatók alkalmazása szükséges. Ajánlatos olyan mutatók alkalmazása, amelyek révén a szükséges korrekciók biztonsággal elvégezhetőek.

Javaslat a településfejlesztés közvetlen eredményeit mérő legfontosabb mutatókra:

- a település lakónépességének száma (KSH)
- vándorlási egyenleg (KSH)
- ingázás, helyi foglalkoztatás mértéke (KSH)
- 0-14 év közötti korosztály aránya (KSH)
- a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező népesség aránya (KSH)
- működő vállalkozások száma (KSH)
- nyilvántartott álláskereső száma (KSH)
- szálláshelyek száma és vendégforgalma (Önkormányzat)
- táj mozaikosságának változása, szegélyterületek kiterjedésének alakulása (Lechner Tudásközpont)
- öntözött területek részaránya (Önkormányzat)
- mezőgazdaság hozzáadott értéke területegységre számítva (Önkormányzat)
- létrehozott, új zöldterületek nagysága (Önkormányzat)
- telepített erdőterület nagysága (Önkormányzat)